

emend, naar ik in de praktijk, welke niet af van ons kerkelijk

chen de zendinge Ook deze vraag is gewicht. De kerk op het verloop is aldus, zich op het terrein van de zendinge, een kleinere of grootere deelen bestaande, sacramenten worden gehouden, zoek wordt ge-

een kerk of niet? us wel, want hij thare en georga- vereeniging van in der onderlinge der heiligen of van de dingen, eking hebben". v de zichtbare

op het zendinge- is, komt geheel van Voetius, ende Kerken zijn die men zendinge- De laatste Gene- trecht, schijnt er. Zij oordeelde, in die, die zich zendingsterrein, is „buitenleden“ als zich vestigen. st. Art. 117, 14, a Zendingkerken end, maar alleen van 2. g. buiten- lidmatenboek n worden inge-

praakgebruik niet van Amsterdam den, die in haar Sacramenten en plaats, waar de kerk is, zou kunnen noemen, dat die term tot voort. Misschien men zeggen, dat u te verzorgen ot in dergelijke kan worden ge- lam Djocja als moeilijk zeggen, want te. grenst en ze. de geloo- te gelijk met Maar Amsterdam in tweeën: te. geloovigen, die mahomedanen en gemeente. Zoo zou de termino- woorden?

derland hebben gesproken. De gebrekkig, in der zendinge middel van hunne die vervuld kerkerdaar, zoo- georganiseerd n tijd is in die der zendinge wat tot een ver-

derk de ambten at die kerk er waar eerst een der arbeid der ter gelegene ozen, waardoor n kerk compleet

is de verhouding ken op het ren- der Kerken in

itueerd wordt, en haar en de over de alge- en Kerken van

ondentie echter in het houden voden. Boven- zijn dan met e afstanden en

meerde kerken t sterker te zijn. kerkengroep ge- groep. Be- ng en de andere n ervaring den enen. Voor den al is het zeer l contact blijft in den goeden is dit evenzeer dan schadelijk tuerde kerken zendingsterrein of tegenover n den goeden anse kerken digden kunnen gen.

Enige opschudding veroorzaakte het bericht, onlangs uit Friesland overgemaakt, dat een doctor in de theologie, gepromoveerd aan een Nederlandsche hogeschool en dienst doende bij een der Gereformeerde Kerken in ons land, de begeerte had te kennen gegeven om tot de Nederlandsche Hervormde Kerk over te gaan.

Wie de bron kent, waaruit dit bericht voortkwam, zal aan dit gerucht niet te veel waarde hechten. In elk geval achten wij

zou voor den bloei der kerken op Java en van het zendingwerk verderfelijc zijn.

Op de laatste Synode, gehouden te Utrecht, werd een besluit genomen, dat voor deze zaak van het grootste gewicht is, en feitelijk den weg heeft geopend voor een goede correspondentie tusschen de kerken in Nederland en op Java. Ik bedoel het besluit in zake de instelling van kerken op Java. (Acta Synode van Utrecht Art. 118 en Art. 127). Wanneer de geïnstitueerde kerken op het zendingsterrein met af dezelfde belijdenis aanvaarden, als de kerken in Nederland reeds bezitten, staan beide kerkengroepen op dezelfde basis; wat toch een eerste voorwaarde is voor goede correspondentie.

Het is dan ook toe te juichen, dat de Synode goedgekeurd heeft, de kerken op Java de „Formulieren van Eenigheid“ in handen te moeten geven. De Gereformeerde kerken in Nederland kunnen aan die van Java niet een gedeelte van hare belijdenis overleveren. De „Formulieren van Eenigheid“ zijn een organisch geheel, dat niet gedeeltelijk kan worden. De kerken in Nederland mogen ook niet een deel van hare schatten voor die van Java verbergen. Op den duur zou dit trouwen onmogelijk zijn. Bij verdere ontwikkeling van het zendingwerk komen de Christenen op Midden-Java toch te weten, welke belijdenisschriften de Gereformeerde kerken in Nederland hebben, en zij zullen niet rusten, voor zij dezen inhoud kennen. 't Zou slechts wantrouwen wekken, wanneer een deel voor hen verborgen werd. Zij zouden meenen, dat zij door de kerken in Nederland als minderjarig werden beschouwd. De kerken op Java kunnen niet anders verwachten, dan dat de kerken in Nederland hare belijdenis in haar geheel overleveren, en het zou krenkend zijn, indien dit niet werd gedaan.

De kerken in Nederland zijn ook niet bij machte een bijzondere belijdenis op te stellen, geschikt voor de kerken op Java. Een belijdenis wordt niet gemaakt met het oog op degenen, die buiten zijn, maar ter weerlegging van de dwalingen, die in de kerk ontstaan. Doch hoe kunnen de kerken in Nederland weten, welke dwalingen zich straks zullen openbaren in de Javaansche kerken, door de naverking van het Javaansche Mahomedanisme? 't Is ook duidelijk, dat de Javaansche kerken zelf dien strijd moeten voeren, gewapend met de Heilige Schrift, en gesterkt door de Formulieren van Eenigheid, en zoo moeten komen tot aanvulling en uitbreiding der belijdenisschriften.

Om dezelfde redenen gaat het ook niet de Formulieren van Eenigheid deels te wijzigen naar de behoeften der Javaansche kerken. Dit zou eveneens een dubbel kwaad scheppen. Voor eerst zou het wantrouwen wekken, en ten tweede zouden de Gereformeerde kerken in Nederland de handen slaan aan een werk, dat zij onmogelijk kunnen verrichten, en dus de vrije ontwikkeling der Javaansche kerken belemmeren.

Er zijn hier maar twee wegen: of dat de Gereformeerde kerken in het geheel geen belijdenis overleveren aan de kerken op Java, of dat zij de Drie Formulieren overleveren geheel en onveranderd. Voor deze keuze geplaatst, verdient het laatste zeer verre de voorkeur.

Toch is het zeer de vraag of, met het oog op de praktijk, het besluit der Synode in zake de instelling der kerken op Java, niet eenige aanvulling behoeft. De bedoeling der Synode schijnt te zijn, dat er geen kerk behoort geïnstitueerd te worden vóór zij de Formulieren van Eenigheid aanvaarden kan. Zal een kerk dit kunnen doen, dan dient zij die Formulieren te kennen. Nu is het helaas een feit, dat de Christenen op Midden-Java nog niet één der Formulieren van Eenigheid kennen. Na zooveel jaren arbeids begint het „Kort Begrip“ pas eenig burgerrecht te krijgen op de catechisaties. De Catechismus wordt als leerboek nog niet eens gebruikt. Het is dus te vrezen, dat de instelling der Javaansche kerken op de lange baan zal worden geschoven, wanneer deze niet kan plaats hebben zonder volle aanvaarding der Drie Formulieren van Eenigheid. Het zal nog jaren kunnen duren, eer de Javaansche Christenen enigszins zijn ingeleefd in onze belijdenisschriften.

Het kan echter de kerken in Nederland niet onbekend zijn, dat de Christenen op Midden-Java, die tot het Avondmaal worden toegelaten, niet aanvaarden de Formulieren van Eenigheid, maar de XII Artikelen des Geloofs zooda ze verklaard worden in Kort Begrip en Catechismus. De bedoeling is, om langzamerhand hogere eischen te stellen. Nu is dit evenwel nog niet. De kennis moet groeien. Op 't oogenblik zou er niet anders gehandeld kunnen worden, ook al hadden we een vertaling van de 37 Artikelen en van de Artikelen tegen de Remonstranten.

Aan de Javanen, die belijdenis doen, worden dus aanvankelijk niet de hoogste eischen gesteld. Maar ligt het dan niet in den aard der zaak, om ook van de kerken, die geïnstitueerd zullen worden, niet dadelijk het hoogste te eischen, opdat zij niet te lang zonder eigen ambtsdragers blijven, en langzamerhand in de Gereformeerde belijdenis kunnen ingroeien? Waarom zouden de Javaansche kerken niet kunnen beginnen met de XII Artikelen en den Catechismus te aanvaarden, om later daar aan toe te voegen de 37 Artikelen en nog later de 5 Artikelen tegen de Remonstranten?

Wanneer de jeugdige Javaansche kerken dadelijk geheel alleen kwamen te staan, zou dit misschien gevaar opleveren. Maar wanneer de kerken op Java niet worden toegelaten door de kerken in Nederland, en in levend contact blijven met den zendingarbeid, bestaat er niet veel gevaar, dat zij zijwaarts zullen afwijken, vóór zij de Formulieren van Eenigheid met volle bewustheid zullen kunnen aanvaarden.

In hoeverre de critiek op de besluiten onzer Synodes uitgebracht, juist is, zullen we niet beoordeelen.

Maar in elk geval loont het de moeite, naar de stem van een zoo uitnemend dienenaar op ons zendingsterrein te luisteren.

Du choc des opinions jaillit la vérité.

Een goede raad.

Enige opschudding veroorzaakte het bericht, onlangs uit Friesland overgemaakt, dat een doctor in de theologie, gepromoveerd aan een Nederlandsche hogeschool en dienst doende bij een der Gereformeerde Kerken in ons land, de begeerte had te kennen gegeven om tot de Nederlandsche Hervormde Kerk over te gaan.

het zeer onraadzaam, dat onze verschillende doctoren publiek verklaren gaan, gelijk reeds door sommigen geschied is, dat zij aan den zegsman voor die praatjes geen aanleiding hebben gegeven tot deze mededeeling.

Volkomen juist is wat Ds. Van Schelven dienaangaande opmerkt in de *Amsterdamsche Kerkbode*:

Het zou ons dan ook zeer verwonderen, indien dat bericht uit Friesland waarheid bevatte; en indien dat zoo is, dan zal het wel op den weg liggen van den man die het de wereld inwend, om zijn woord waar te maken, door het leveren van bewijs; zoolang dat niet geschiedt, weigeren wij het als juist te aanvaarden.

Dat is ons genoeg; en wij hopen dat men niet zal voortgaan op het pad door sommige broederen betreden, die alvast een briefje zijn gaan schrijven aan de redacteurs van dit of dat blad om te verklaren, dat zij genoemden heer een dergelijke mededeeling niet hebben gedaan.

Dien wij moeten wij niet op, dunkt ons. Indien iemand het belijft loewig maar eenig ding ten laste te leggen van de dienaar bij de Gereformeerde kerken in het algemeen, dan kan daaruit niet de verplichting voortvloeien voor die dienaar, om op het rijtje af te verklaren, dat zij heusch daaraan niet schuldig staan.

Waar zou dat heen moeten? Werd dat als regel aanvaard, dan zou daaruit ook voortvloeien, dat wie zulke verklaring niet gaf, daarmee bekentenisse zoude afleggen van schuldig zich te erkennen aan het gepubliceerde bezwaar.

Dat kon wel dagwerk geven. Dergelijke gevallen hebben zich reeds voorgedaan; allerlei geruchten zijn reeds rondgedragen; en niemand heeft tot dusverre den eisch gesteld, dat men daarop antwoorden zou.

Laat men het dan ook nu niet doen, zoolang niet de persoon is aangewezen en de beschuldiging in duidelijke woorden is geformuleerd.

Dat is de enige goede weg. Onze doctoren en predikanten staan te hoog, om op zulk een klakkeloos daarheen geworpen beschuldiging zich te moeten verantwoorden.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen uit de Unie collecte te Nijkerk f 5; aan Ds. Houtzagers ter hand gesteld.

Van den heer H. Rollman te Bodegraven van N. N. f 5; ingekomen bij Ds. Houtzagers. Vriendelijk verzoeken wij onzen scholen te willen gedenken.

Namens het Bestuur,
D. HULLEMAN,
Kootwijk.
Penningmeester.

Uit de Pers.

Het jongste besluit der Herv. Synode om een plan ter reorganisatie aan het oordeel der Prov. Kerkbesturen te onderwerpen, is ook in onze pers schier met geestdriftige vreugde ontvangen.

In het *Gereformeerde Weekblad* wijst een welbekend schrijver er op, dat dit besluit een *spring in het duister* is, en zelfs al wordt het Synodale voorstel een volgend jaar bekrachtigd, daaruit volstrekt nog niet volgt, dat het Gereformeerde element zich krachtiger in de Herv. Kerk kan doen gelden.

De Synode der Ned. Herv. Kerk is door lofuiting niet verwend. Integendeel, jaar in jaar uit werd met onverstoortbare onafhankelijkheid haar arbeid aangezien. Men loofde hare financiële accuraatesse, maar al wat zij verder deed, wekte gemeenlijk sympathie. Het werd gevoeld instinctmatig, dat zij de domper op het levenslicht der kerk was, want in haar kwam al het verderfelijke der organisatie, die de kerken omklemt, tot volle openbaring.

En van 't jaar is het juist andersom. Vooral het Confessioneel orgaan, de *Geref. Kerk*, steekt de loftrampet. Met salving wordt deze Synode geprezen als een, die naad gesaald heeft, dat rijke vrucht kan afwerpen tot zegen onzer diere kerk. Uit kolom na kolom spreekt de hoop, dat beter tijd zal aanbreken. En dat alles, omdat deze Synode een voorstel heeft aangenomen om op andere wijze de hoogste wetgevende, rechtsprekende en bestuur macht samen te stellen. Als het voorstel doorgaat, zal voortaan de Synode evenveel samenhebbende leden tellen, als er classes zijn. De Classisale vergaderingen kiezen dus de leden der Synode, die niet elk jaar, maar om het andere jaar zullen samenkomen en voor 4 jaar zitting hebben.

In de richting der organisatie is dus geen principieel wijziging aangebracht. Het heele besturen systeem blijft, slechts krijgen we een grotere, anders verkozen Synode. Toch is dit voorstel van diep ingrijpende betekenis voor den gang van zaken in de Herv. Kerk. En de vraag moet gedaan, hoe deze Synode den moed had zoo iets gewichtig aan te nemen, als ook, of zij zich van de consequentie van dit voorstel ten volle bewust is geweest?

Was de geest, die deze Synode bezielde zoo moedig, zoo doordrongen van het besef, dat aan de plaatselijke kerken onrecht gedaan werd? Had zij zooveel leed over de willekeur en de terugslaan leervrijheid, die de kerk vertoert? Niets van dat alles. Naar hetgeen vermeldt over wat de geest dieser Synode was, mag veelvuldig aangenomen, dat een geest van ontnuchtering de vergadering drukte. Zij was moedeloos door de steeds verder om zich grijpende woeling, zoodat de heeren soms niet wisten, of zij maar niet beter zouden doen met „huis toe“ te gaan. In zulk een stemming werd dit gewichtig besluit genomen, dat het karakter krijgt van een wanhoopsdaad in plaats van een wel overwogen, degelijk voorbereid, tot in zijn consequenties doorgedacht plan. Het liep dan ook zoo wonderlijk, dat zelfs de moderne Hoogleraar Goosen er voor stemde.

Bij dit diep in het kerkelijk leven ingrijpend besluit, dachten we onwillekeurig aan de woorden, die Vondel zijn Lucifer in den mond legt:

Een heidenstuk als dit, voor geëens doorgedreven, met titelen en pracht maar dapperheid en moed, en trekken van vernuft en loofheid uitgebroet.

En dat de Synode van wiken en wegen, van volkomen rekenschap der gevolgen dezer zaak, blijk gaf, kan niet licht beweerd worden, als we bedenken dat zij zonder tot de belijdenis terug te keeren, zonder daartoe zelfs den weg te banen, zonder ook maar enigszins de rechten der minderheden te waarborgen, waartoe ook de Gereformeerden behoorden, de regaerachtig op deze wijze legt in de handen van een meerderheidspartij, die, als de maatstaf der belijdenis wordt aangelegd, evenmin voor haar vierschaar kan bestaan als de modernen. Een coterie zal de macht krijgen, die het sterkst in aantal is niet onder de meellevende gemeentelieden, maar onder de predikanten.

De met elkander verwante ethische en confessionele elementen zullen in den beginne broe-

derlijk samengaan, om als zij het niet ethische en niet confessionele hebben afgemaakt met elkaar den strijd te strijden. Dit moet op den duur het logisch resultaat zijn van deze reorganisatie, die niet begint met de belijdenis op hare voeten te zetten of althans voor haar baan te maken, maar de bonte massa, die de Herv. Kerk bewoont, na 90 jaren klemmen, in eens plaatst voor het regerecht.

Als we dezen stap uit het oogpunt van de belangen der Gereformeerde partij beoordeelen, dan constateeren we allereerst, dat voor reformatie der kerk van dit voorstel niets is te wachten.

2e. Dat in de komende Synode van 43 leden, de Gereformeerden schier niet vertegenwoordigd zullen worden, omdat Classes in meerderheid Gereformeerde een zeldzaamheid zullen blijken.

3e. Dat bij aanneming van dit voorstel de Synode meer nog dan thans het beeld zal vertoonen van een Poolse landdag, die een onoverwinnelijk schouwspel zal leveren van strijdende partijen, die zelfdoel zoeken of het regeringskasteel overoeren willen, want belijdenisvragen zullen hier zich doen gelden.

4e. Dat het gebaai der confessionellen van een beroep op Gods Woord in deze heterogene massa een ijdelheid der ijdelheden zal blijken, omdat er zelfs geen eenheid is onder de richtingen in hetgeen onder dien term moet verstaan worden.

5e. Dat als dit voorstel wordt aangenomen, zonder dat er waarborgen zijn voor de rechten en vrijheden der Gereformeerde Gemeenten dit het naar het juiste woord der *Geref. Kerk*, wel zal blijken dat het „nachtslot er af is“, maar om de deur te openen, waardoor de meerderheid de minderheid er zal uitdringen.

Een reorganisatie van dezen aard is niet wenschelijk, omdat de Gereformeerde er hun bestaan in de Herv. Kerk nu langer of korter tijd door zullen bedreigd zien, tenzij zij zich onderwerpen aan de jurisdictie eener ongereformeerde meerderheid. Intusschen kunnen we hiervan gewis zijn, dat ook dit reorganisatieplan bevoorliefd zal zijn aan de ontwikkeling van het systeem der vrije kerken, zoodat we kalme den loop der zaken kunnen opvatten. Slechts dit blijkt uit deze poging onnekkelaar, dat als er ooit reden was voor de Gereformeerden om aan te sluiten, er thans reden voor is, want het kon nu blijken dat de tijd niet verre meer is, waarop het er op aan zal komen als een man te verdedigen ons goed recht. Waar de ethisch confessionele meerderheid het heft in handen neemt, daar zal het blijken dat onder een schijn van orthodoxie de Gereformeerden worden geknept. De modernen zijn gehaat, maar meer nog dit de modernen zij, die onoverwacht vasterhoudende leer.

Toch is er in deze reorganisatiepoging een schoone ironie der historie. Dr. Hoedemaker heeft het geveulge woord gesproken: God beware ons voor een orthodoxe Synode. De orthodoxe Synode kwam en de eerste die over haar daden juicht, is Dr. Hoedemaker! Toch was er waarheid in zijn profetie, niet wat hem betreft, maar wat de Gereformeerden aangaat. De tijd komt, waarin zij oorzaak zullen hebben te bidden, dat zij bewaard zullen worden voor de aanslagen van hen, die met betrekking tot de confessie zeggen, dat men niet stelen zal en zelfs de grootste dieven zijn. Tot nu toe waren we onder de macht van welvaren, thans komt de heerschappij van velen.

Wanneer zal de tijd aanbreken, waarop de Kerk zich weer zal onderwerpen aan dien Eenigen, die haar Hoofd is en haar regeren wil door Zijn Woord en Geest! Ja, wanneer?

Ook wij vrezen, dat de verwachting wel wat hoog gespannen is. Zoolang de Hervormde Kerk volkskerk blijft en geen belijdeniskerk wordt, kan reorganisatie zonder meer geen redding brengen.

Officieele Berichten.

Op verzoek nemen wij het volgende lijstje van candidaten in de Theologie aan de Vrije Universiteit op:

Zij, die met een + op deze lijst voorkomen, stellen zich voorloopig nog niet beroepbaar.

Candidaten.
J. C. Aalders. Dussen (N.Br.)
J. W. van den Bosch. Groot Markt 25, 1e Gravenhage.
J. H. Broek Roelofs. Hardenberg.
J. Douma. Ee, bij Dokkum.
J. G. Geelkerken. Naarderstraat 67, Hilversum.
P. Jukkenekke. Kloveniersburgwal 53, Amsterdam.
J. Koelewijn. Bunchevaten.
B. K. Kuiper. Oud Voormer.
J. Ozinga. 2e Helmersstraat 70, Amsterdam.
H. C. Rutgers. Keizersgracht 193, Amsterdam.
G. D. Scheepman. Schettens.
A. A. van Schelven. Heerengracht 250, Amsterdam.
J. Thijs. Bovennieuwstraat 33, Kampen.
J. Tiemersma. Arum.
K. van der Veen. Wakkerstraat 17, Watergraafmeester.
J. Visser. Steenwijk.
J. de Vries. Warfum.

Centrale Pastorale Conferentie.

De centrale pastorale conferentie al D. V. Donderdag 27 September e.k. te Amersfoort in de Geref. kerk aan de Langegracht gehouden worden.

Aanvang des voormiddags te 10 uur.

De volgende onderwerpen zullen door een referaat worden ingeleid:

1. Licht het niet op den weg van de Geref. kerken, bij de Overheid aan te dringen, dat zij opboude met haar onbillijke financiële bevoorrechtiging der eene groep Nederlandsche kerken boven de andere? door Dr. J. van Lonkhuijsen van Aarlanderveen.

2. Hoe kan het Corinthisch kwaad (bedoeld in 1 Cor. 1: 10-13) in onze Gereformeerde kerken het best bestreden worden? door Ds. L. S. Jongma van Middelstum.

Nog zullen, zoo de tijd het toelaat, in bespreking worden gebracht de volgende Varia:
a. Beantwoorden de classisale examina aan het doel: de beproefing of de candidaat geschikt kan worden een bekwaam en geschikt „herder en leeraar“ te zullen zijn?
b. Kan het overeenkomstig de roeping en in het belang der kerken zijn, wanneer provinciale synoden besluiten, althans voorreest, niet voort te gaan met alumni aan te nemen voor de kas: „Ex bonis publicis“?
c. Kan een regeling van Art. 13 der Dordtsche Kerkenorde, waardoor het aan vacante kerken schier onmogelijk wordt gemaakt, een roeping op bejaarde predikanten uit te brengen, geacht worden Schriftuurlijk en tot heil der kerken te zijn?

d. Daar een lidmaat alleen of door zichten al te scheiden, of door excommunicatie, buiten de kerkelijke gemeenschap kan komen te staan, en het „schrijven“ voor geen Gereformeerde tuchtmiddel kan gelden, hoe dan te handelen met lidmaten, die, na voortdurend vermaan, tegen de belijdenisschriften ingaan, maar overigens in leer en leven zich als Christenen

openbaren en zich niet aan de kerkelijke gemeenschap onttrekken? (Men denke b.v. aan een broeder die Baptistische gevoelens heeft.)

e. Komt aan de vrouw een andere plaats in de kerk toe dan zij tot nu toe heeft ingenomen?

De Conferentie is toegankelijk voor bedienaren des Woords, ouderlingen en diakenen, hoogleraren en studenten, alsmede voor onderwijzers, behorende tot de Geref. Kerken; ook voor belangstellende lidmaten dezer kerken, die zich vóór of tijdens de Vergadering daartoe bij den Voorzitter, of den Secretaris, aanmelden.

Bij het tekenen der presentielijst wordt 50 cent ter bestrijding van onvermijdelijke onkosten betaald.

De kosten zal tegen billijken prijs in mond-behoefte voorzien.

Heeft het op de laatstgeboendene Conferentie te Zwolle aan deelneming en belangstelling niet ontbroken, nu zij in het centrum des lands gehouden wordt en zoo belangrijke onderwerpen ter sprake komen, mogen we ongetwijfeld ook ditmaal de gewenschte deelneming en belangstelling wel verwachten.

Brengt de Heere dan ook te Amersfoort een groot aantal broeders, inzonderheid ambtsdragers, onzer Geref. kerken saam, en zij ook deze Conferentie in hare mate dienstbaar tot Siens welzijn en den opbouw van Jeruzalems muren.

Namens het Comité der Centr. Past. Conferentie,
J. VORCK, Secretaris.

Maassluis, 10 Sept. 1906.

Voor de noodlijdende kerk van Sprang.

Hoogvliet f 2.50; Loozendaal f 1; N. N. te R. f 1; Charlois f 2.50; Grootegat f 1; Hoofddorp f 2; Jutrijp Himmeris f 1; Watergraafmeester f 5; Aarlanderveen f 2.50; Alkmaar f 2.50; Meij. Wed. Wentzel, Zwolle f 2; J. Moraal, Zwolle f 5; Amstelveen f 2.50; Den Haag f 10; gift in coll. Den Haag f 2.50; Coevorden f 1; Geers. v. d. G. te Nijkerk f 2.50; Kollum f 2.50; Nijverdal f 2.50; Suawoude f 2; Leiden f 2.50; Doesburg f 5.19; N. N. te H. f 5; Patten f 1; Wesep f 1; Apeldoorn f 10; Oldekerk f 1; Nes en Wierum f 1; Axel A f 3; Huizen f 3; Dieren f 2.50.

De kerkerdaar brengt aan bovengenoemde kerken, broeders en zusters zijn hartelijken dank voor de gaven, ons in onzen nood geschoonken.

Namens den kerkerdaar der Geref. kerk van Sprang.

Da. J. Visser.
F. M. de Jong.
Verantwoording van 1 Mei—9 Juli 1906.

Buitenland.

Deutschland. Een nieuwe „Gemeinschaft“. Een „ecclesiola in ecclesia“. Professorenbenoemingen.

In Pommeren heeft men een nieuwe „Gemeinschaft“ gesticht onder den naam van „Abendmahlgemeinschaft“. Aan haar hoofd staan de Superintendent Dachselt, pastor Goedke, de Generaal Superintendent Pfeiffer en nog vier andere Lutherische predikanten. Deze vereniging heeft nog slechts in „weinig gemeenten ingang gevonden, daarom plaatsen hare leiders in de „Lutherischen Rundschau“ een oproeping aan alle „leden der Evangelische Landkerken en vrije kerken, die het ernstig meenen met hun geloof“. Tegelijk deelden zij mede welke de statuten zijn van hunne vereniging, waaraan wij het volgende ontleenen:

1. De vereniging heeft ten doel het Avondmaal regelmatig, gemeenschappelijk te vieren, volgens de in de gemeente wettig bestaande Lutherische agende. 2. Het vieren van het Avondmaal heeft maandelijks of om de drie maanden plaats op te voren bepaalde dagen. De viering begint te 5 ure. Alle leden zijn verplicht aan het avondmaal deel te nemen. Zij die wettig verhindert zijn, moeten daarvan te voren den leider kennis geven. Aan kranken kan op hun verzoek het Avondmaal een der volgende dagen in hun huis worden uitgereikt.

4. De vereniging staat onder leiding van den predikant. 5. De handhaving der „ordning“ (tucht?) geschiedt door een bestuur waarvan de predikant voorzitter is. 6. Het bestuur heeft de inkomende liefdegaven te beheeren en te verdeelen. Het is verboden voor de vereniging een kapitaal te verzamelen. 7. Bij het vieren van het Avondmaal is een gesloten huis aanwezig, in welke de deelnemers hun vrije liefdegaven doen. Als geen bijzondere bestemming voor deze gaven, schijfschrift is te kennen gegeven, worden zij gebruikt tot dekking van de kosten voor het Avondmaal, voor de uitbreiding van het Koninkrijk Gods, waaronder de Zending onder de Heidenen gerekend wordt, en voor parochiale „Gemeindeflege“. De inkomsten moeten elk jaar geheel verbruikt worden. 8. De leden hebben hunne kerkelijke en christelijke zedelijke plichten als leden der kerk naauwgezet te vervullen. Daartoe behoort ook behalve andere dingen de trouw tegenover de landkerk en hare belijdenis. 9. Wanneer een lid zich komt te misgaan, komt hij onder de tucht van wege de gemeenschap. Tuchtmiddelen zijn:

a. Herdeltelijke vermaning door den leidendende predikant.

b. Vermaning door den predikant in de tegenwoordigheid van twee getuigen.

c. Berisping voor de vergaderde Avondmaalsgroep, waarbij echter zij die nog geen 24 jaar oud zijn, uitgesloten zijn.

d. Ontzegging van het gemeenschappelijk gevaarbruik het Heilig Avondmaal voor langeren of korteren tijd.

e. Uitsluiting uit de Avondmaalsgemeenschap.

Een uitsluitene kan weder opgenomen worden. Die opname geschiedt dan op verzoek van den uitsluitene door besluit van een meerderheid van twee derden van het bestuur, zoo spoedig als de overtreder zijn berouw onduidelijkzinnig te kennen gegeven heeft. — Voor de toepassing van deze tucht geldt het apostolische voorschrift van Gal. 6: 1-2: „Lieve broeders, indien ook een mensch overvallen ware door eenige misdaad, zij die geestelijk zijn, brengt den zondigen terecht met den geest der zachtmoedigheid: ziende op u zelven, opdat ook gij niet versocht wordt. Draagt elkaanders lasten en vervult alsoo de wet van Christus“. Hetgeen de tucht heeft uitgewerkt wordt in tegenwoordigheid van allen medegedeeld.

10. Vergaderingen van leden hebben in den regel voor alle viering van het Avondmaal plaats. Allen die den leeftijd van 24 jaar bereikt hebben, zijn stemgerechtigd. Over hetgeen op die vergaderingen verhandeld wordt, moeten de leden tegenover derden het stilzwijgen bewaren. 11. Zoo spoedig als een kerkelijke wet de avondmaalsplicht in de geest van 1, 2 en 9 dezer regeling invoert, wordt de Avondmaalsvereniging ontbonden.

Hier zien wij weder eene poging om door het vormen van een kerkje in de kerk (een *ecclesiola in ecclesia*, gelijk Luther het uitdrukte) de landkerk te redden. Het verbaast ons echter dat Generaal superintendenten en superintendanten en predikanten aan dit alles mededoen. Zij verklaren daarmee dat er in hunne kerk geen Avondmaalsgemeenschap mogelijk is. Kunnen zij nu met een goede consciëntie toch hunne ambten in zulk een kerk blijven bedienen? Woord en Sacrament zijn toch nauw aan elkander verbonden. Kan men het woord blijven bedienen in een kerk waar men het Sacrament niet meer naar Gods Woord kan uitreiken?

Wij zien in het stichten der nieuwe vereniging in Pommeren eene poging om de „Gemeinschaftsbeweging“ in een kerkelijk spoor te leiden, of wellicht eene proeve hoe men „Gemeinschaften“ zoo kan inrichten, dat men het verwoit kan ontgaan, dat daarin geen Sacramentsbediening plaats vindt.

Toch is het duidelijk dat Avondmaalsverenigingen geen bijbelschen grond onder de voeten hebben. Immers aan de kerk des Heeren is niet aan een particuliere vereniging is de bediening van Woord en Sacrament toevertrouwd. Daarom zou het ons niet verwonderen, dat als die „Abendmahlgemeinschaften“ zich enigszins uitbreiden, den dienaar der kerk op „allerhoogst bevel“ geboden wordt zich daarmee niet in te laten.

In kerkelijke kringen van Duitschland is groote ontstemming gekomen, doordat in de laatste maanden het Pruisisch ministerie van eeredienst zes moderne professoren in de Godgeleerdheid heeft aangesteld, tegen twee hoogleraren, die tot de „positieven“ te rekenen zijn. Het genoemde ministerie wil het wel laten voortkomen, dat het gelijk recht voor alle richtingen in de kerk wil, doch de feiten zijn daarmee in lijnrecht strijd. Zij die de landkerk liefhebben, hebben alle reden om te vragen, of men zulk een toestand bestendigen mag. Ieder weet dat het Ritschliaansche liberalisme aan het verdwijnen is. Maar in de plaats daarvan is een radicalisme opgetreden, dat hetzelfde streven openbaart als het rationalisme van ruim een eeuw geleden. „Hoe lang zal het nog duren, dat onzen jongen Theologen door hunne leiders op de katheders verkondigd zal worden, dat het Christendom niet rust op de Openbaring Gods, maar eene door mythologische ballast gedrukte vertakking van het antieke syncretisme is? Alrij dreigender wordt het gevaar, dat onze gemeenten opnieuw aan godsdienstige oppervlakkigheid prijsgegeven worden, altijd droever wordt de toestand voor hen die nog daarop hopen dat het neo-rationalisme op de Universiteiten in toom gehouden wordt! Zullen wij daarbij rustig blijven toezien? In de middel-eeuwen sprak men scherp en teekende van stommie honden die niet kunnen blaffen noch bijten. Het wordt hoog, zeer hoog tijd, dat zij onder ons, die kunnen zien, hunne stemmen verheffen en toonen dat het „met een boekje in een hoekje“ niet ons doen is. De tijden zijn ernstig. Waar zijn onze mannen die weten te spreken en te handelen?“

Zoo spreekt de „All. Ev. Lutherische Kirchenzeitung“. Mocht men eindelijk ook eens aan „handelen“ toekomen!

Gemengd Nieuws.

In de Gereformeerde kerk van Frankrijk heeft de wet op scheiding van kerk en staat reeds uitgewerkt, dat het aantal predikantsplaatsen aanmerkelijk verminderd is. Dus kerken met drie predikanten zullen voortaan slechts een predikant hebben; van vier kerken met twee predikanten zullen er voortaan slechts twee hun leeraars behouden enz. enz.

Sommige kerken zijn met andere wat den predikantsdienst betreft gecombineerd. Bejaarde predikanten namen hun pensioen. vele jongere leeraars hebben een ander beroep gekozen. Wellicht zullen vele predikanten en leden der gemeente er van achteren spijt over gevoelen dat zij zich vroeger niet, als zoo